

чем делал записи в дневнике. Под впечатлением от встреч Тарас Шевченко писал стихи и рисовал картины, посвященные историческим памятникам и традициям туркмен. Здесь же написаны его русскоязычные повести «Княгиня», «Варнак», «Художник», «Несчастный» и «Наймичка».

Вероятно, за годы ссылки Тарас Григорьевич научился говорить по-туркменски. Такое предположение можно сделать исходя из того, что и в его произведениях, и в «Дневнике» встречается много туркменских слов: *чурек* (хлеб), *кебан* (мясо), *байрам* (праздник), *чапан* (халат из овчины), *намаз* (молитва), *торба* (сумка), *агач* (дерево) и др. Кроме того, судя по «Дневнику», Т.Г. Шевченко приходил в туркменское село один и разговаривал с его жителями без переводчиков.

Общение с местными жителями – туркменами дало Т.Г. Шевченко богатейший материал для создания живописных картин, в которых художник широко отразил жизнь и быт обитателей Мангышлака середины XIX века. Интересным и ценным документом является акварельный пейзаж Тараса Шевченко «Сад возле Новопетровской крепости». На первом плане картины изображено туркменское жилище. Это настоящая бедняцкая хижина. Возле нее – молодые деревья, шумящие на ветру.

Тарас Григорьевич Шевченко мечтал о дружбе и братстве украинского и туркменского народов. Сегодня эта мечта стала явью.

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ ПОНЯТТЯ "ЗАМОЖНІСТЬ" У ТВОРАХ Т. Г. ШЕВЧЕНКА

Князь Т. М., старший викладач кафедри української та російської мов

Поняття "картина світу" належить до фундаментальних понять, що виражають специфіку людини та її буття, взаємини її зі світом, найважливіші умови існування в ньому. Дослідження індивідуального стилю окремого майстра слова постає як аналіз індивідуальної мовної картини світу на предмет особливих мовно-виражальних засобів, які репрезентують специфіку світосприйняття особистості як представника певної культурної традиції.

Серед важливих мовностилістичних засобів науковці справедливо виділяють фразеологічні одиниці (ФО), адже функціонування ФО в тексті дозволяє яскраво розкрити зміст, відобразити внутрішній, емоційний стан, переживання персонажів. Оригінальне використання як традиційних, так і трансформованих фразеологізмів є характерною особливістю ідіостилю Т. Г. Шевченка.

Головними рисами суспільно-політичних поглядів Т. Г. Шевченка були послідовна антикріпосницька спрямованість та непримиренна боротьба з самодержавною політикою національного гноблення народів. Заможність Т. Г. Шевченко асоціював із незалежністю, а також вільним життям, що дає можливість не просто жити, а працювати. Поет-філософ розглядав свободу крізь призму звільнення від кріпацтва та національного гніту. Нове життя може дати колишнім кріпакам не тільки волю, а й достаток, заможність.

Яскравим відображенням ментальності українського народу є творча спадщина Т. Г. Шевченка. Твори поета пронизані духом класової боротьби. Він говорив про необхідність боротьби селянства з поміщиками, з кріпосним гнобленням. Наприклад, у п'єсі "Назар Стодоля" автор висміює заможну козацьку старшину, засуджує соціальну несправедливість. Поет у п'єсі використовує фразеологізми на позначення різного соціального стану. ФО **великий пан** має значення – "поважна особа, яка має великий вплив і з якою треба рахуватися" [1, с. 484]. Думаємо, це можна пояснити стійкими асоціаціями, які пов'язані зі словом-компонентом **великий** "впливовий", "значний", "знатний", у синтезі зі словом-компонентом **пан** з'явилася характеристика – "заможна особа". [Галя:] *Не треба мені вашого добра; я і без нього була б щаслива, якби ви не забули бідної Стехи і тоді, коли зробитесь великим паном* [2, с. 11]; [Хома:] *Ха-ха-ха! от тобі й сотник! Ще в Братській серце моє чуло, що з мене буде великий пан* [2, с. 12].

У п'єсі зафіксовано трансформований фразеологізм **гарбати червінці** (пор. **гребти** (загрібати, горнути і т. ін.) **гроші** (золото і т. ін.) **лопатою** (жменею) означає "дуже швидко, без великих затрат праці багатіти, наживатися" [1, с. 168]). Наприклад, [Хома:] *І слава, і почот, і червінці до себе гарбай — все твоє. А пуще всього червінці. їх люди по духу чують...* [2, с. 12]. Т. Шевченко вдається до оказіонального усічення узуальної ФО, адже важливою причиною еліпсиса є прагнення автора до скорочення кількості вживаних одиниць з метою підкреслення динамічності мови.

Заможність, наявність матеріального надлишку дає можливість людині прагнути й отримувати абсолютно все, що в свою чергу вербалізується фразеологізмом **чого душа забажає** [1, с. 229] [Сват:] *Поможіть мені її піймати; тоді, чого душа ваша забажа, усе просіте, усе дам: хоч десять городів, або тридев'ять кладів, або чого хочете* [2, с. 15].

Вміло використовуючи фразеологізми, Т. Шевченко глибоко, змістовно, влучно й колоритно передав об'єктивну дійсність, активно допомагаючи читачеві не лише усвідомлювати, розуміти, але й переживати, вирішувати різноманітні життєві ситуації.

Література

1. Словник фразеологізмів української мови / [укл. В. М. Білоноженко, І. С. Гнатюк, В. В. Дятчук та ін.]. – К.: Наук. думка, 2008. – 1104 с.
2. Шевченко Тарас. Твори: [у 5 т.] – К.: Дніпро, 1971. – Т.3. – 395 с.

РЕЛІГІЙНІ ПОГЛЯДИ Т.ШЕВЧЕНКА

Коваль І.О., викладач кафедри філософії

Багато питань викликають релігійні погляди Т. Шевченка. Усіх дослідників умовно можна поділити на дві групи: перша вважає, що Шевченко був глибоко віруючою людиною, а друга, що атеїстом. Друга позиція відстоювалася переважно в період Радянського Союзу, на сьогодні ж перша є більш актуальною. У минулому радянські дослідники, намагаючись довести «атеїзм